

תוכניות קידום בריאות

הערכת תוכניות אפשריבריא בעיר

“However beautiful the strategy,
you should occasionally look at the results.”

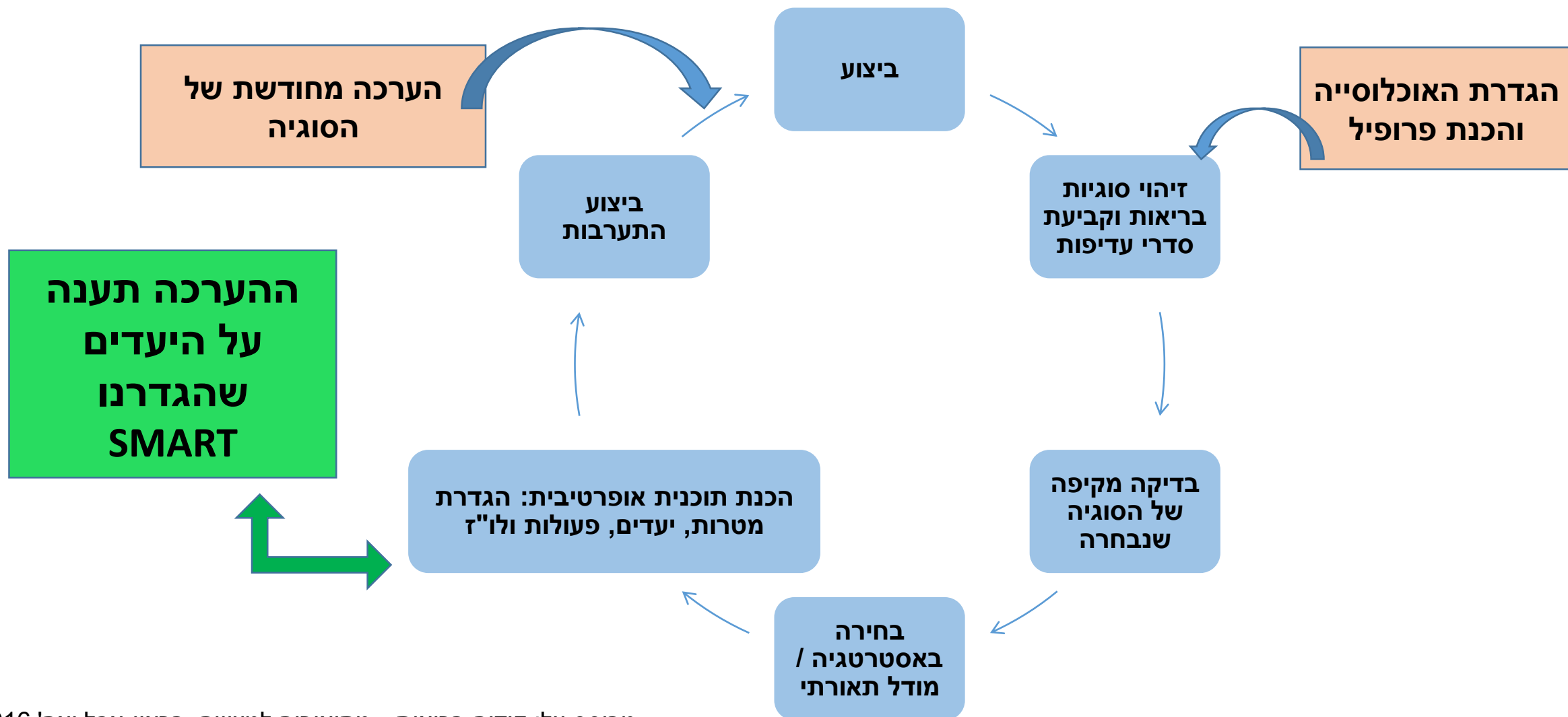
”עך כמה יפה שתהיה התוכנית,
כצוי לבדוק את התוצאות, מידי פעם.”

Winston Churchill

מעגל פיתוח, יישום והערכה של תוכנית

קווים מנחים להכנת תוכנית התערבות קהילתית לקידום בריאות

סיבות לחשיבות ההערכה של תוכנית קידום בריאות:

1. התערבויות מוגדרות מביאות לתוצאות רצויות מבחינה בריאותית
2. זיהוי שיטות התערבות יעילות יותר מבחינה בריאותית בהשוואה לאחרות
3. שכנוע מקבלי החלטות להשקיע משאבים בתוכנית קידום בריאות
4. זיהוי תוצאות של ההתערבות, שלא תוכננו מלכתחילה
5. זיהוי גורמים המפריעים לתוצאות הרצויות – חסמים
6. שלילת האפשרויות שההתערבות גורמת נזק לאוכלוסיית היעד או לאוכלוסיות

סמוכות

סיכום המבוא:

✓ התוכנית נגזרת מתוך המטרות שהצבנו לעצמנו, לארגון.

✓ תוכניות קידום בריאות יכולות לעסוק במגוון רחב של תחומים.

✓ תוכניות צריכות הערכה כדי לדעת האם הן באמת יעילות ומשיגות את מטרותן.

מהי הערכת תוכנית קידום בריאות

- הערכה היא איסוף מידע על תוכנית, או על חלקים, או היבטים של תוכנית - במטרה לקבל החלטות לגביה, ולשפרה
- יש סוגים רבים של הערכה

גורמים משפיעים על הערכה שתיבחר:

✓מה צריך לדעת על התוכנית - כדי לקבל החלטות

✓מה צריך למדוד לשם כך

✓איך נאסוף את המידע

✓ואיך נבין את המידע שנאסף

תזמון ההערכה

- **הערכה מעצבת:**

לצורך: התאמת התכנון והמוכנות לביצוע
תזמון: במהלך התוכנית, מאפשר להכניס שינויים ע"פ
הצורך

- **הערכה מסכמת:**

לצורך: תיעוד התוצאות והמסקנות
תזמון: בסיום התוכנית

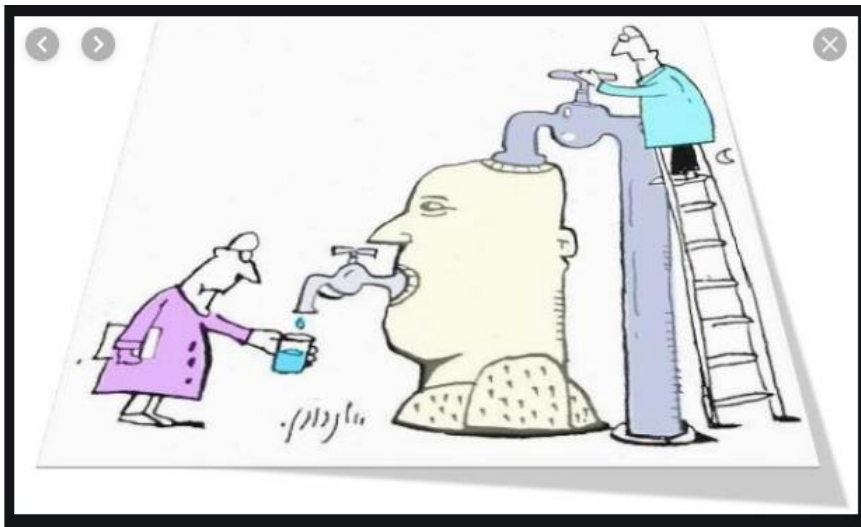
הערכת תהליך Process-Based Evaluation

מהות: מה מתרחש בין המטרות לבין התוצרים,
כלומר, איך פועלת התוכנית / איך מתבצעת ההתערבות

חשיבות: בתוכניות מתמשכות ומשתנות,

לצרכי שכפול התוכנית

לצרכי דיווח ושקיפות

הערכת תהליך מסייעת להבין מדוע תוכנית הצליחה,
או לא הצליחה, האם:

✓ ההתערבות מיושמת כמתוכנן

✓ מידת הגעה לקהלי היעד

✓ מה התפוקות שלה (למשל: כמה השתתפו, האם מרוצים)

✓ בתוכנית משוכפלת: נאמנות למקור

✓ גיוס משתתפים ועובדים (למשל הכשרה, תחלופה)

הערכת תוצאות Outcomes-Based Evaluation

מהות: תוצאות בד"כ במונחים של שינוי ב: ידע, עמדות, התנהגות, מצב אישי, סביבה פיזית או חברתית.

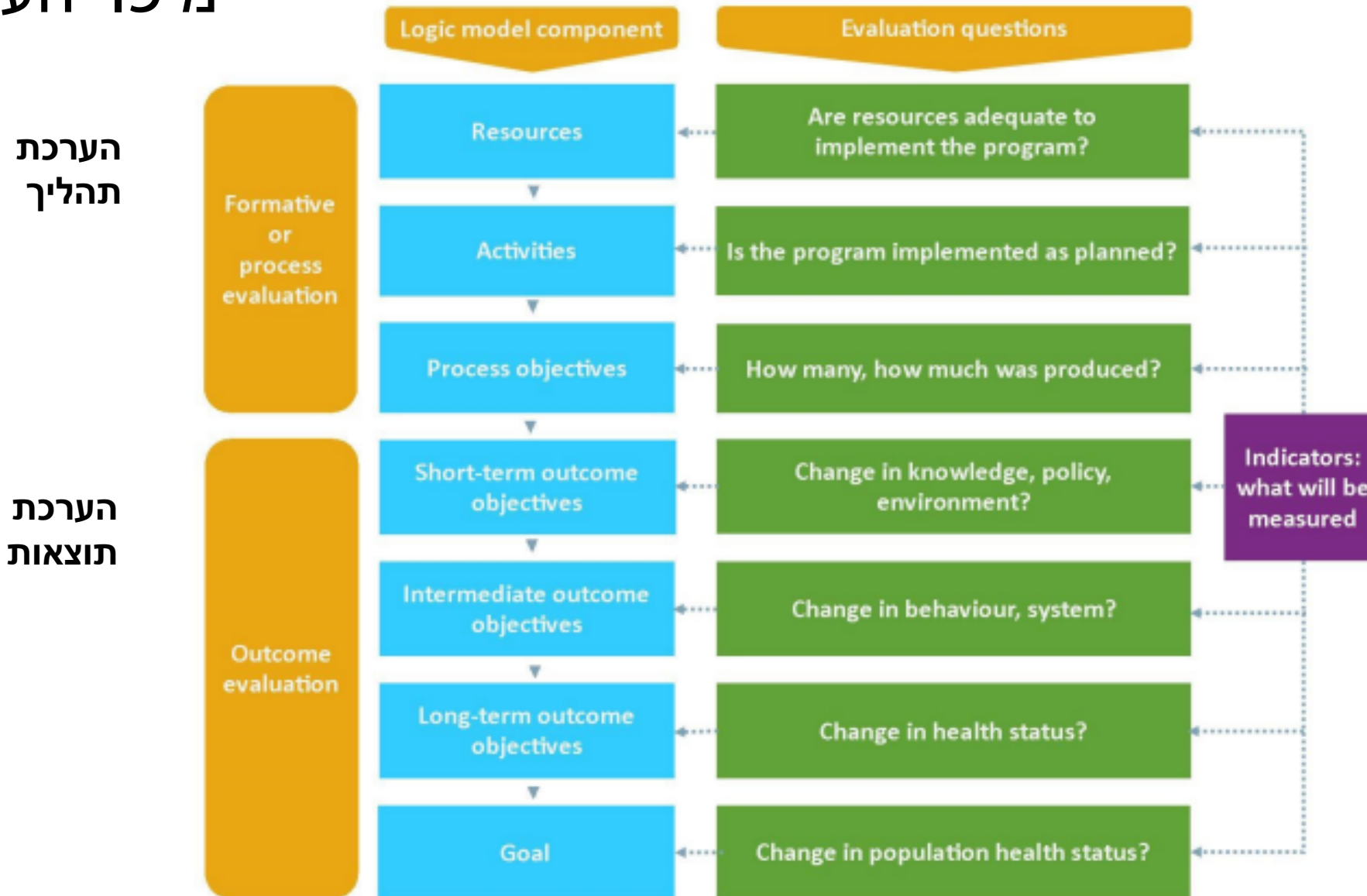
חשיבות: עונה על השאלה האם אני / הארגון שלי מבצע את התוכנית הנכונה, כדי להגיע לתוצאות המבוקשות

הערכת תוצאות Outcomes-Based Evaluation

נבחין בין:

1. תוצרים - התפוקות של התוכנית
 - בטווח הקצר לאחר ביצוע ההתערבות
 - יעדים מיידיים כגון: שינוי בידע, עמדות או התנהגות
2. תוצאות - השינוי הצפוי בעקבות התוכנית
 - בטווח הבינוני והארוך, החל מחצי שנה לאחר ההתערבות
 - שינוי עקבי בהתנהגות, בתוצאות בריאות או בסביבה

מיפוי הערכה

שיטות הערכה: סריקת מסמכים ותיעוד

- מטרה: מעקב אחר התנהלות התוכנית מבלי להפריע במהלכה [שימוש בתקציב, סיכומי ישיבות, מזכרים ועוד].
- יתרונות: מידע ברצף היסטורי, לא מפריע לשגרת התוכנית, המידע כבר קיים, מיעוט הטיות.
- חסרונות: לוקח זמן רב, מידע לא שלם, צריך לדעת מה מחפשים, לא גמיש, צמוד למה שכבר קיים.

שיטות הערכה: סקרים, שאלונים ו"צ'ק ליסט"

- מטרה: איסוף מידע רב מהרבה אנשים במהירות ובקלות [יחסית], באופן שאינו מאיים.
- יתרונות: אנונימיות, לא יקר, קל להשוות ולנתח, מכיל מידע רב, קיימות דוגמאות ונוסחים.
- חסרונות: חוסר דיוק, הטיות לסוגיהן, לא אישי, דורש מומחיות בדגימה, לא נותן את כל התמונה.

שיטות הערכה: ראיונות

• מטרה: לתאר את מלוא הניסיון / חווייה/ הבנה של המרואיין.

• יתרונות: מידע רחב ועמוק, פיתוח יחס אישי עם המרואיין, גמישות.

• חסרונות: לוקח הרבה זמן, קשה לנתח ולהשוות, יקר, הטיות מראיין.

שיטות הערכה: תצפיות

- מטרה: איסוף מידע מדויק, על אופן התנהלות התוכנית במיוחד תהליכים.
- יתרונות: לראות את התנהלות התוכנית בפועל, גמיש בהתאם להתפתחויות.
- חסרונות: קשה לנתח ולסווג התנהגות נצפית, עלול להשפיע על המשתתפים בתוכנית, יקר.

שיטות הערכה: קבוצות מיקוד

- מטרה: לחקור נושא לעומק באמצעות קבוצת דיון.
- יתרונות: התרשמות מהירה ואמינה, יעיל להשגת מידע רחב ועמוק בזמן קצר, יכול להוות גורם מרכזי בהבנת [ובניית] תוכנית.
- חסרונות: קשה לנתח ולסווג מידע, דורש מיומנות ביצוע לסגירת תהליכים, קשה לתזמון.

שיטות הערכה: מקרי בוחן case studies

- מטרה: להבין לעומק את חווית קהל היעד לתוכנית ולבצע בדיקה נרחבת והשוואה בין מקרים.
- יתרונות: הבנה מלאה של התנסות, תהליכים ותוצאות, טוב להצגת התוכנית כלפי חוץ.
- חסרונות: "זולל" זמן לאסוף, לארגן ולתאר, רק לעומק בלי מימד רחב.

התערבות לשיפור היגיינה בילדים - 1

מטרה: שיפור היגיינת ידיים בגני ילדים

יעדים: שטיפת ידיים עם סבון לפני האכילה ואחרי השימוש בשירותים

חיסול כוסות ומגבות משותפות

התערבות: מרכיבים המכוונים לילדים, לצוות, לסביבה ולהורים. צוות הגן היה החוליה הקריטית בכל מרכיבי התוכנית, מכיוון שזו אחריותם ליישם חלק ניכר מהתכנית ולעודד את הילדים, על בסיס יומיומי, לשטוף ידיים בזמנים מתאימים.

הערכה: אמונות, עמדות, יכולת עצמית וידע.

תוצאה: שילוב בין עמדות חיוביות לשטיפת ידיים בקרב מחנכים, לבין יעילות התכנית בהקניית ידע, תרמו ליצירת נורמה חברתית מתמשכת של שטיפת ידיים בקרב ילדים רבים במקומות שונים.

התערבות לשיפור היגינה בילדים - 2

נתוני סקירה ב- 61 בתי ספר יסודיים, במחוז נתון, באחוזים

קיום מתקנים וציוד מתכלה	יש	אין
מתקן לסבון	43	57
מתקן למגבות נייר	21	79
מתקן לנייר טואלט	44	66
אספקה של סבון נוזלי	18	82
אספקה של מגבות נייר	3	97
אספקה של נייר טואלט	23	77
ברזים תקינים	55	45

שומרים על שירותים נקיים

בית הספר: 'לאה גולדברג', כפר סבא
הקצמה: שיפור ההיגיינה בשירותים בבית הספר
היוזם: דן בן יהודה, הורה בבית הספר

החיסום נעשה בסיועם של לוקח אתם באמצעות המורה כדי שצוות בית הספר יודע על שירותים נקיים. אגודת עסקים עם כשרות חדיש, ומסבירים שם כל ילד מנסה כמה שיותר על היגיינה נכונה שלילית. שמתקיימת בעל השירותים לילד, לכן שם לוקח את היגיינה כבוד.

בשירות המקצועי לילד, מה שנקראת כשרות, ילדים מסורים על הודעת שם רוב השירותים, אגודת מורים איתם על מקימים מיליונים כך הודעות, האחרית, ודי אם ילד השאר אחר לילד או מהות, הוא שוב עם מורים שלו. כדי שמתחיל ליהיה בבית הספר, והודעה מלווה על ידי ר"ר קקו - רמת המידה שגולדה על ידי שם, לבינה שיק של השם, עם שישבו כדי רמת המידה של מוסד מרכזי לתיכון. שתי אגודות נוספות תגייסו לחדש שדן לתיכון לוקח את המסד לבינה בשירותים, המסד מרדד אחריות לגרושק שגולדה את השירותים בשם - בין השאר, מספר גדול שגולדה בכל הודעות שיש את המסד להגולדה בבית השירותים, שישבו מתוך אל תעשה לילדך מה שישבו עליך.

אך הורים קיבלו את המידות והשאלו 'הורים קיבלו המורים שגיי שם לתיכון והודעה לא מקום ילדים סיפור ששירים אחר לתיכון לוקח בשם חבר בשירותים, אפילו לא לילדיו שם. המסד לילדים שאמרו לא במקום מיליונים לוקחת עבודה ניקיון, אלא רק לוקח אחר קצמה קיבלה נקי - השאר נקי. זה קצמה שלם, הוא קנה. המסד השתפר לתיכון קקו.

בבית ספר, שגולדה בית הספר, וההנהלה שחלק התיכון ששקמה. 'מבטאת השירותים נראות מודעות בית הספר', היא אחרית, 'אם רמת המידה לשיקורת הורים מקצועית, שמתחיל לחדש הודעות הודעות רמת לקיחת בית הספר מיליון.

מתחילת השנה, ששם דן בן יהודה מבין המורה, שגולדה השנה לבינה אל, שישבו מתחילת ולא חלק לשירותים בבית הספר כי 'אם בעקבותי', 'אם בעקבות הורים', מסר בן יהודה, 'השאלה לילד את המסד בקרב הורים, ובביתו ישו בקימה ובעל ילדים ורמת המידה שגולדה ומעלה המידה ששירותים'. הורים הקילו את המידה של בית הספר, אך גם לאחר 'המסד הכישרות כישור התיכון מספר לא השתפר. 'אנחנו לוקחה שם המידה את המסד שלישו או ארבע עסקים ביתו קקו דן חלקו, מראה המודעות עם חלק מרכזי בעקבות, אחר בן יהודה 'אם לילד אחר את השירותים נקיים, הם יישבו קיים. מדון שיש ילד ראשון שגולדה, ובא אחריו בדי לא שבו'. בן יהודה, ששקט מודעות, השלים לילד לילדך הקינה הודעה כשרות לילדים.

'אנחנו חקיקה קקו', הוא ששם 'ליצור לתיכון'. 'אנחנו חקיקה של ילד הוא שבו לילד שבו יחד חקיקה לילד לוקח בדין, להגביל את המידה ששאר את הודעה מורה, וכל הודעות של מה שקורה בשירותים. במסד הודעה אגודת מורים לשירותים נקיים. אני חלק עם קצמה בבית הודעה לתיכון, אלא נוספת מידת המסד, חללה עם קצמה בבית. בשירותים אגודת מורים עם חללים על כל הודעות המסד איתם מייסדים את הודעה או לא אם בן השירותים איתו לוקחה אך נקיים בשירותים כשרות כשרות. אף כי קיים עם ילד המסד אך יעדינו על המסד מורים איתם הם קיים עם ילד לאחר מכן 'אנחנו חקיקה לילדים חקיקה עם המודעות, שדבר לא נקי כל מקימה עם בבית, אחרים לתיכון שיש או ששם, ומסבירים לתיכון שששק מהודעות של כל ששק הוא להשאר את המסד כשר ששאר קיבל אחר. אם אחר

התערבות לשיפור היגיינה בילדים - 3

... "לא מעט ילדים סיפרו שההורים אמרו

להם לא לגעת בשום דבר בשירותים,

אפילו לא להוריד מים."

שומרים על שירותים נקיים. בית הספר: לאה גולדברג, כפר סבא.

היוזמה: שיפור ההיגיינה בשירותים בבית הספר

היוזם: דן בן יהודה, הורה בבית הספר

שיעור חופשי, גליון יוני 2019 <https://www.dmag.co.il/pub/HISTADRUT/shiur128/27-26/#zoom=z>

סיכום: ניתוח והצגת המידע, המלצות

✓ להתמקד במטרות ההערכה

✓ להציג את המידע בתוך הקשר: להשוות תוצרים ותוצאות עם מטרות ויעדים, עם סטנדרטים, ועם תוכניות אחרות

✓ לתאר את מהלך והתנהלות התוכנית, חוזקות וחולשות [הערכת תהליך]

✓ להתייחס להמלצות לשיפור התוכנית

✓ לתעד מסקנות והמלצות בדוח מסכם ולקשר עם התוצרים והתוצאות

✓ לצרף תקציר מנהלים של עמוד אחד